Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Ympäristöverotus

O 16/2026 vp

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
5.3.2026

Taina Nikula, YM

Nykytilanne

- Suomessa ympäristöverotus kohdistuu pääosin energiaan ja jätteisiin. Ympäristöveroiksi tulkittavia veroja ovat pakkaus-, jäte- ja kaivosmineraalivero.
- Lainsäädäntö tai muut käytössä olevat ohjauskeinot eivät kuitenkaan toimi tehokkaasti luonnonvarojen kestävän käytön edistämisessä, jossa tavoitteena on vähentää luonnonvarojen käytön haitallisia vaikutuksia, hidastaa materiaalien läpivirtausta taloudessa sekä pidentää tuotteiden käyttöikää. Luonnonvarojen oton ja käytön aiheuttamia ympäristöhaittoja – kuten kasvihuonekaasupäästöjä ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä – ei myöskään tällä hetkellä laajasti hinnoitella.
- Ympäristövaikutusten vähentämisessä sääntely ja lupamenettelyt ovat keskeisiä. Taloudelliset ohjauskeinot – verot ja maksut – voivat kuitenkin tukea sääntelyä ja joissakin tapauksissa ohjata tuotantoa ja kulutusta kustannustehokkaammin. Tutkimuskirjallisuuden perusteella ympäristöhaittojen sisällyttäminen hintoihin eri vaiheissa arvoketjua on tehokas keino edistää kestävämpiä valintoja.
- Taloudellisten ohjauskeinojen käyttöä puoltaa haasteet saavuttaa EU:n lainsäädännössä asetettuja kierrätystavoitteita. Lisäksi ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä kaikilla sektoreilla.

Mitä ympäristöverotuksen osalta pitäisi tehdä tulevaisuudessa?

Jätevero

- Parhaillaan selvitetään jäteveron laajentamista koskemaan kaatopaikalle sijoitettavia, mutta hyötykäyttökelpoisia jätteitä. Selvitys koskee myös vaarallisia jätteitä.
- Jäteveron osalta olisi myös tarve selvittää jäteveron laajentamista kaivosjätteisiin. Vero ohjaisi kaivosyhtiöitä tehostamaan materiaalien käyttöä ja vähentämään sivukiven ja rikastushiekan määrää, mikä on keskeistä kiertotaloudessa.
- Vielä 2010-luvun alussa jäteveroa kerättiin vuosittain noin 60 miljoonaa euroa, mutta 2020-luvulla kertymä on pudonnut muutamaan miljoonaan euroon vuodessa.

Kaivosmineraalivero

- Verolle ei ole asetettu ympäristönsuojelullisia tavoitteita. Kaivosten niin sanotut sivuvirrat on suljettu kaivosmineraaliveron ulkopuolelle, ja jatkossa veroa maksetaan vain sellaisista kaivosmineraaleista, joita kaivos tuottaa. Veromuutos ei kannusta prosessien tehostamiseen tai sivuvirtojen hyödyntämisvaihtoehtojen kehittämiseen.
- Verokertymä oli noin 31 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja ennakoitu kertymä vuonna 2025 on samansuuruinen. Veron korotus vuoden 2026 alusta lähtien nostaa kaivosmineraaliveron kertymää noin 100 miljoonaan euroon vuonna 2027.

Mitä ympäristöverotuksen osalta pitäisi tehdä tulevaisuudessa?

Maa-ainesvero

- Maa-ainesten otolla on merkittäviä ympäristövaikutuksia ja sora, hiekka ja murske kattoivat noin 60 prosenttia Suomen luonnosta otetuista suorista raaka-aineista vuonna 2019.
- Kansainväliset kokemukset osoittavat, että riittävän tasoinen maa-ainesvero voi vähentää neitseellisten maa-ainesten käyttöä ja edistää korvaavien materiaalien käyttöä.
- Ruotsissa on ollut vuodesta 1996 lähtien luonnon soran louhintaan kohdistuva vero, ja se on osoittautunut suhteellisen tehokkaaksi ohjauskeinoksi uusiomateriaalien käytön edistämisessä. Ruotsissa verokertymä on viime vuosina ollut noin 150 miljoonaa euroa vuosi.

Mitä ympäristöverotuksen osalta pitäisi tehdä tulevaisuudessa?

Jätteenpolton sisällyttäminen EU:n päästökauppaan tai jätteenpolttovero

- Suomessa syntynyttä jätettä hyödynnettiin energiana yhteensä noin 4,6 miljoonaa tonnia (josta kotitalous- ja muita sekalaisia jätteitä lähes 1,6 milj. tonnia) vuonna 2023.
- Euroopan komissio ja OECD ovat suositelleet Suomelle jätteen polton hillitsemistä taloudellisilla ohjauskeinoilla jätteen kierrätyksen lisäämiseksi.
- SYKE:n selvityksen mukaan tehokkain ja toteutuskelpoisin kokonaisuus on energiajätteen keräyksen kielto + jätteenpolton täysimääräinen sisällyttäminen EU:n päästökauppaan + sekalaisen yhdyskuntajätteen verotus. Vaikutukset kohdistuvat samanaikaisesti kierrätysasteeseen, polton määrään ja kasvihuonekaasupäästöihin.
- Yhdyskuntajätteen polttovero on jo käytössä useissa EU-maissa, ja EU-tasolla valmistellaan arviota jätteenpolton sisällyttämisestä päästökauppaan vuoteen 2026 mennessä. Keskimäärin asetettu jätteenpolttovero yhdeksässä jäsenvaltiossa asettui välille 19–29 €/tn.

Mitä ympäristöverotuksen osalta pitäisi tehdä tulevaisuudessa?

Kestävän kulutuksen tukeminen

- Tuotteiden ja palveluiden hinnat eivät heijasta täysimääräisesti ilmasto- ja ympäristövaikutuksia. Markkinasignaali ohjaa heikosti vähähiilisiin ja materiaalitehokkaisiin vaihtoehtoihin.
- Kiertotalouden ratkaisut – kuten korjauksen, uudelleenkäytön ja uusiomateriaalien hyödyntäminen – on epäsuotuisassa kilpailuasemassa suhteessa neitseellisiin tuotteisiin.
- ALV-ohjaus: Nykyjärjestelmässä käytettyjen tuotteiden kauppaan liittyy niin sanottu piilevän arvonlisäveron ongelma, joka voi heikentää second hand -markkinoiden kilpailukykyä. EU:n komissio tarkastelemassa käytettyjen tavaroiden erityisjärjestelmää osana niin sanottua ”green VAT”-aloitetta.
- Kotitalousvähennyksen kehittäminen selkeämmin korjaamiseen kannustavaksi.
- Suorat kuluttajakannustimet (esim. korjaus- ja palvelusetelit).
- Pidemmällä aikavälillä ympäristöjalanjälkeen perustuvat verot (ilmasto- ja materiaalivaikutukset).

Kiitos!

Taina Nikula
Ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö
Ilmasto- ja ympäristönsuojeluosasto/
Kiertotalousyksikkö
taina.nikula@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 4–10, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment